

I Letnia Akademia Onkologiczna dla Dziennikarzy

I Letnia Akademia Onkologiczna dla Dziennikarzy to nowa inicjatywa Polskiego Towarzystwa Onkologicznego i Fundacji im. dr. Macieja Hilgiera. W dniach 17-19 sierpnia br. wybitni polscy onkolodzy przekazywali istotne informacje dziennikarzom radia, telewizji i prasy, specjalizującym się w publicystyce medycznej.

Zajęcia były prowadzone w interaktywnej formie, dając okazję do swobodnej, bezpośredniej dyskusji nad nowymi trendami w profilaktyce, rozpoznawaniu i leczeniu nowotworów – z uwzględnieniem polskich warunków i możliwości. Celem spotkania było nie tylko przekazanie wiedzy medycznej dziennikarzom, ale też integracja obu środowisk.

Inauguracyjny wykład „Medycyna oparta na dowodach naukowych: co można znaleźć między wierszami publikacji?” wygłosił pomysłodawca Akademii – prezes Polskiego Towarzystwa Onkologicznego prof. Jacek Jassem. Poddał krytycznej analizie publikacje medyczne, a szczególnie zawarte w nich różne sposoby interpretacji wyników oraz skutki selektywnego publikowania doniesień naukowych. Zastanawiał się, jakie wskaźniki skuteczności terapeutycznej mają rzeczywiste znaczenie i czy każda „znamienna” różnica jest warta ceny, jaką trzeba za nią zapłacić. Nadal aktualne pozostaje stwierdzenie Johna Ruskina: „Zadanie nauki polega na tym, by zastąpić wizje faktami, a wrażenia dowodami”. Dr hab. Rafał Dziadziuszko w wykładzie: „Terapie celowane w onkologii: przełom, czy początek drogi?” wyjaśnił na czym one polegają, podał przykłady celowanych leków znaczą-

co poprawiających wyniki leczenia, ale także tych, które mają mniejszą skuteczność. Krytycznie ocenił mity pojawiające się na temat tych preparatów. Zaznaczył, że skuteczność terapii celowanych zależy od biologicznych cech guza oraz mechanizmu działania leku, jest indywidualna i często trudna do przewidzenia. Może być zatem mniejsza od klasycznej chemioterapii. Ponieważ terapie te są z reguły bardzo drogie, ich refundację należy rozważać, kierując się zasadami farmakoekonomiki.

W dynamicznie przeprowadzonym wykładzie pt. „Biologia nowotworów: co powinien wiedzieć dziennikarz piszący na ten temat?” prof. Radziśław Kordek z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi przedstawił rodzaje nowotworów, typy mutacji, przerzutowanie, główne grupy genów biorących udział w kancerogenezie, a także zasady i cele diagnostyki histopatologicznej. Prezentacja wywołała ożywioną dyskusję, a uczestniczący w niej dziennikarze stwierdzili, że znacznie rozszerzyła ona ich wiedzę. Tę sesję zakończył dr Tomasz Świtaj z Centrum Onkologii w Warszawie wykładem pt. „Immunoonkologia – nowy kierunek w leczeniu chorób nowotworowych na przykładzie immunoterapii w zaawansowanym czerniaku”.

Drugi dzień konferencji był podzielony na dwie sesje. W rozpoczynającej poranną sesję prezentacji „Statystyka nowotworów w Polsce: co nas czeka za 20 lat?” dr Joanna Didkowska z Centrum Onkologii w Warszawie przedstawiła niepokojące fakty epidemiologiczne. W 2025 r. w Polsce przewiduje się około 180 tys. nowych

zachorowań na nowotwory, czyli o 40% więcej niż obecnie (przyrost o ok. 2% rocznie).

Ta sama prelegentka, wraz z prof. Radzisławem Kordkiem, przedstawiła kontrowersyjny temat „Badania przesiewowe w onkologii: fakty i mity”. Badaniami przesiewowymi o potwierdzonej przydatności są: mammografia u kobiet powyżej 50. roku życia w wykrywaniu raka piersi, badanie cytologiczne i test HPV w skryningu raka szyjki macicy, i test na krew utajoną, kolonoskopia i sigmoidoskopia w raku jelita grubego. Wiele innych testów w badaniu różnych nowotworów ma nieznaną przydatność, natomiast niektóre są zupełnie nieskuteczne i nie powinny być podejmowane. Jeszcze dalej poszedł prof. Kordek twierdząc, że nie każda metoda diagnostyczna wykrywająca nowotwory w fazie bezobjawowej może być korzystna dla chorych – przykładem jest rak gruczołu krokowego, w którym rola skryningu jest bardzo kontrowersyjna. Warunkiem efektywności skryningu jest jego masowość. W odniesieniu do raka szyjki macicy lepiej zbadać rzadziej dwa razy większą część populacji, niż dwa razy częściej dwukrotnie mniejszą. Wykładnikiem skuteczności skryningu nie jest liczba wykrytych nowotworów, czy wydłużenie czasu przeżycia, a jedynie zmniejszenie umieralności. Każda metoda skryningowa powinna być prosta, tania, powtarzalna i społecznie akceptowalna. Tymczasem wiele takich badań jest w Polsce niewłaściwie wykonywanych lub podejmowanych mimo braku dowodów ich skuteczności.

Dr Adam Kozierekiewicz, ekspert systemów ochrony zdrowia, omówił temat „Możliwości rozpoznawania i leczenia nowotworów w Polsce na tle innych krajów: przykład raka jelita grubego i raka piersi”. Zagadnienia te zostały zawarte w przygotowanej pod patronatem PTO tzw. „Białej księdze” i dotyczą m.in. potrzeby konsekwentnego prowadzenia programów wczesnego wykrywania nowotworów, optymalizację procesów leczniczych poprzez specjalizację ośrodków, skuteczne kojarzenie różnych metod leczenia oraz poprawę zarządzania systemem zwalczania raka poprzez monitorowanie i weryfikację wyników leczenia.

Kolejne dwa tematy: „Czy jesteśmy skazani na raka? Europejski Kodeks Walki z Rakiem” oraz „Dzia-

łania antytytoniowe jako przykład skutecznej profilaktyki pierwotnej w onkologii”, przedstawił prof. Witold Zatoński z Centrum Onkologii w Warszawie. W XXI w. nowotwory będą pierwszą przyczyną przerywającą ludzkie życie. Dlatego istnieje pilna potrzeba „przekładania” wiedzy medycznej, dowodów naukowych na język polityki. To pozwoliło wprowadzić „Europejski Program Walki z Rakiem”, a w Polsce – Narodowy Program Zwalczania Chorób Nowotworowych 2006-2015”.

Poranną sesję zakończyły prowadzone przez mgr Mariolę Kosowicz z Centrum Onkologii w Warszawie interaktywne zajęcia na temat roli psychoedukacji w procesie leczenia pacjenta. Popołudniowa sesja zatytułowana była „Onkologia spersonalizowana – nowe podejście do leczenia nowotworów”. Prof. Maciej Krzakowski z Centrum Onkologii w Warszawie w wykładzie „Rak płuca – rozpoznanie i leczenie. Obecny stan” obszernie omówił postacie tego nowotworu i przedstawił współczesne możliwości jego leczenia. Stwierdził, że w leczeniu nowotworu doświadczenie lekarza coraz bardziej wspomagane jest metodami z zakresu biologii molekularnej, pozwalającymi na indywidualną ocenę genetycznych cech nowotworu i chorego.

„Obecne i przyszłe możliwości leczenia raka nerki w Polsce. Perspektywa lekarza i perspektywa pacjenta”, to temat prezentacji dr. hab. Piotra Wysockiego z Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Obecnie w tym nowotworze pojawiła się cała gama ukierunkowanych molekularnie preparatów, które zasadniczo poprawiły możliwości leczenia zaawansowanych stadiów choroby. Kolejne dwa wykłady wygłosił prof. Wiesław Wiktor Jędrzejczak z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Pierwszy z nich był zatytułowany „Pierwsze objawy i diagnostyka przy wykrywaniu szpiczaka i aktualne metody terapii”. Szpiczak jest nieuleczalną przewlekłą chorobą i podstawowe staje się pytanie: jak najlepiej wykorzystać obecnie dostępne metody leczenia, aby maksymalnie wydłużyć życie chorego i poprawić jego jakość. Niestety ostatecznej odpowiedzi nie ma i przez najbliższe lata nie będzie. Jednak w przeciwieństwie do białaczki, w chłoniakach- a zwłaszcza w szpiczaku – wczesne roz-

poznanie choroby może mieć zasadnicze znaczenie dla losu chorego.

Kolejny wykład przedstawiony przez prof. Jędrzejczaka nosił tytuł „Morfologia jako klucz do diagnostyki nowotworów krwi – białaczka, sprawdź czy nie weszła ci w krew.” Podstawową metodą rozpoznania tej choroby jest nadal badanie morfologii krwi. Trzeba je jednak prawidłowo zinterpretować. Nie jest to wcale błaha sprawa, skoro prawie połowa lekarzy nie zwraca uwagi na podejrzenie ostrej białaczki i prawie 30 proc. – przewlekłej białaczki limfocytowej na podstawie wyniku sugerującego te rozpoznania.

Niezwykle ciekawy wykład dr hab. Rafała Dziaziuszki pt. „Badania translacyjne jako podstawa indywidualizacji leczenia onkologicznego” zakończył drugi dzień konferencji. Prelegent ze swadą omówił kolejno przykłady odkryć molekularnych o znaczeniu terapeutycznym w onkologii, systematyczne poszukiwanie kluczowych zaburzeń molekularnych w nowotworach, indywidualizację leczenia (markery rokownicze i predykcyjne) oraz badania przedkliniczne i kliniczne.

Ostatni dzień konferencji rozpoczęła Monika Duszyńska – prawnik Kancelarii Prawnej CMS Cameron McKenna, doradzając dziennikarzom jak pisać o lekach w świetle norm prawnych.

Następnie dr Wojciech Matuszewicz, prezes AOTM wygłosił obszerny wykład pt. „Leczenie onkologiczne w Polsce: na co nas stać i jak najlepiej gospodarować środkami?”, w którym stwierdził m.in., że w rzeczywistości większość leków onkologicznych jest mniej skuteczna i bardziej toksyczna, niż wynikałoby to z badań klinicznych. Istotny problem w onkologii stanowi zatem znalezienie równowagi między skutecznością a toksycznością. Nowe (innowacyjne) nie zawsze znaczy lepsze, a lepsze nie musi być korzystniejsze finansowo (nawet licząc koszty pośrednie). Racjonalne stosowanie nowych leków onkologicznych jest zatem imperatywem. Merytoryczną część konferencji zakończyła ożywiona debata na temat kosztów zwalczania chorób nowotworowych. Punkt widzenia lekarza przedstawił prof. Jacek Jassem, punkt widzenia płatnika – dyrektor Departamentu Gospodarki Lekami Narodowego Funduszu Zdrowia Barbara Wójcik-Klikiewicz, punkt widzenia producenta – dyrektor generalna firmy Roche Ewa Grenda, a punkt widzenia pacjenta – Ewa Borek reprezentująca Klub Amazonek.

Konferencję ostatecznie zakończyło uroczyste wręczenie certyfikatów uczestnictwa dla dziennikarzy i podziękowań dla Wykładowców.

wg portalu internetowego
Polskiego Towarzystwa Onkologicznego

VIII Usteckie Dni Onkologiczne

W dniach 2-4 września 2011 r. odbyło się po raz kolejny ogólnopolskie sympozjum naukowe – Usteckie Dni Onkologiczne. Było to już 8 spotkanie organizowane przez zespół Oddziału Chirurgii Ogólnej, Chirurgii Naczyniowej i Chirurgii Onkologicznej Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Słupsku.

Tematami przewodnimi tegorocznego spotkania były: współpraca patologa i chirurga w leczeniu nowo-

tworów, nowotwory trzustki oraz choroby zapalne jelit. Niezmiennie patronat nad Sympozjum objęły: Światowa Federacja Towarzystw Chirurgii Onkologicznej, Towarzystwo Chirurgów Polskich, Konsultant Krajowy ds. Chirurgii Onkologicznej prof. Krzysztof Herman, Prezes Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej prof. Wojciech Polkowski oraz Redaktor Naczelny *Nowotwory Journal of Oncology* prof. Edward Tawpik. W tym roku

symposium odbyło się również pod dodatkowym patronatem Polskiego Towarzystwa Patologów.

Stale rosnące zainteresowanie Usteckimi Dniami Onkologicznymi spowodowało, że tym razem w malowniczym nadmorskim kurorcie Łeba gościło ponad 400 słuchaczy oraz najbardziej znani polscy chirurdzy zajmujący się leczeniem nowotworów. Wygłoszono 26 wykładów w trzech sesjach.

Ważnym elementem Sympozjum było spotkanie robocze pod przewodnictwem wiceministra zdrowia – dr Andrzej Włodarczyka dotyczące projektu utworzenia referencyjnych oddziałów dla rozpoznawania i kompleksowego leczenia raka piersi. Dr Włodarczyk wygłosił również inauguracyjny wykład otwierający Sympozjum.

Pierwszego dnia odbyła się sesja poświęcona współpracy patologa i chirurga w leczeniu nowotworów. W trakcie tej sesji wysłuchano 6 wykładów. Rozpoczęła się ona wykładem dotyczącym czynników prognostycznych i predykcyjnych w nowotworach. Następnie uczestnicy wysłuchali wykładu dotyczącego zmian w błonie śluzowej po radio- i chemioterapii. Kolejne wystąpienia dotyczyły roli badania śródoperacyjnego, biopsji grubo- i cienkoigłowej, zasad pobierania i opracowywania materiału wykorzystywanego w diagnostyce patomorfologicznej oraz określenia, jakich informacji potrzebuje chirurg od patologa. Sesję zakończył wykład specjalny dotyczący nowości w leczeniu raka nerki. Pierwszy dzień spotkania zakończyła uroczysta kolacja.

W drugim dniu Sympozjum rozpoczęto obrady od tematyki nowotworów trzustki. Była to największa sesja – obejmowała 12 wykładów. Na początku omówiona została epidemiologia i trendy zapadalności na raka trzustki, diagnostyka patomorfologiczna oraz radiologiczna oraz „spojrzenie” gastroenterologa na nowotwory trzustki. Po przerwie wykłady dotyczyły metod leczenia raka trzustki, zarówno chirurgicznych, żywieniowych, jak i chemio- i radioterapii. Wykłady dotyczyły możliwości leczenia każdą z tych metod, pojawiających się kontrowersji oraz ograniczeń każdej z nich.

Ostatnia sesja składała się z 8 wykładów poświęconych problemowi chorób zapalnych jelit. Sesja zaczęła się od wykładu omawiającego ryzyko nowotworzenia w przebiegu chorób zapalnych jelit. W kolejnych wykładach prelegenci omówili chirurgiczne możliwości w leczeniu zapaleń jelit. Po przerwie wykłady dotyczyły miejsca onkologa w leczeniu nienowotworowych chorób jelita oraz wartości leczenia biologicznego chorób zapalnych jelit. Na zakończenie sesji swój wykład wygłosił prof. Adam Dziki, prezes Towarzystwa Chirurgów Polskich.

Wspaniałym dopełnieniem spotkania był piknik przygotowany przez organizatorów w ostatni wieczór zjazdu. Sympozjum zakończyło się w niedzielę rano wspólnym śniadaniem. Oczywiście organizatorzy już planują IX Usteckie Dni Onkologiczne.

Dr med. Zoran Stojcev
Oddział Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej i Onkologicznej
w Słupsku

Fot. dr Sławomir Mazur

Szkoła laparoskopowej chirurgii jelita grubego w Paryżu

W dniach 3-5 kwietnia 2011 r. w Europejskim Centrum Szkoleniowym firmy Covidien w Paryżu, odbyło się szkolenie: Laparoscopic Colorectal Master Class. Jest to cykliczne spotkanie mające na celu rozpowszechnienie oraz poprawę umiejętności wykonywania laparoskopowych operacji kolorektalnych. Wysoki poziom merytoryczny oraz możliwość praktycznego treningu zdobytych umiejętności powodują, że szkolenie cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem chirurgów z całej Europy.

Nie inaczej było i tym razem. Na zaproszenie firmy Covidien do Paryża przyjechało ponad 30 lekarzy m.in. z Hiszpanii, Francji, Belgii, Węgier, Słowacji a nawet z Nowej Zelandii oraz 4 lekarzy z Polski. Szkolenie prowadziło pięciu wykładowców: dr Pascal Gervaz (University Hospital of Geneva w Szwajcarii), prof. Hermann Kessler (University Hospital of Erlangen w Niemczech), prof. Ulf Kressner (Danderyds Hospital, Szwecja), prof. Evaghelos Xynos (University Hospital of Heraklion, Grecja) oraz prof. Eric Rullier (University of Bordeaux, Francja).

Szkolenie każdego dnia składało się z 2 części – teoretycznej i praktycznej. Pierwszy dzień szkolenia, poświęcony podstawom teoretycznym, podzielony był na dwie części (rozdzielone przerwą na kawę) i obejmował 9 wykładów. Po krótkim przypomnieniu anatomii operacji w obszarze kolorektum przedstawiono zasady doboru pacjentów do operacji laparoskopowych oraz dane statystyczne odnośnie bezpieczeństwa i radykalności operacji laparoskopowych. Następnie omówiono założenia oraz technikę operacji lewej połowy okrężnicy. Dużą zaletą wykładów była możliwość zadawania pytań i dzielenia się doświadczeniem z wykładowcami, którzy chętnie dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem klinicznym. Wszystkie prezentacje poparte były licznymi publikacjami oraz filmami z operacji.

Po przerwie poruszono zagadnienie chirurgii odbytnicy i TME. Również te wykłady prowadzone były w sposób profesjonalny i bardzo rzeczowy.

Po przerwie na lunch nastąpiło krótkie przeszkolenie i rozpoczęła się część praktyczna kursu. Odbywała się ona w laboratorium Centrum Szkoleniowego. Wyposażone zostało one w 20 stanowisk do przeprowadzenia zabiegów na zwierzętach. Przed rozpoczęciem praktyk poinformowani zostaliśmy o humanitarnym traktowaniu zwierząt. Wszystkie zabiegi przeprowadzone były na świniaach rasy białej. Zajęcia praktyczne odbywały się w dwuosobowych zespołach wspomaganych przez ekspertów oraz przedstawicieli firmy. W trakcie zajęć każdy z uczestników kursu miał okazję wykorzystania praktycznego świeżo zdobytej wiedzy. W każdej chwili można było poprosić eksperta o radę i ewentualne wskazówki dotyczące techniki operacyjnej. Również w trakcie zajęć praktycznych można było wymienić doświadczenia z prowadzącymi kurs. Zajęcia praktyczne były również okazją do przetestowania nowych narzędzi oferowanych przez firmę Covidien.

Następny dzień zajęć obejmował 7 wykładów w dwóch sesjach. Poświęcony był operacjom prawej połowy okrężnicy oraz możliwym powikłaniom operacji laparoskopowych. Jak dnia pierwszego, wszystkie wykłady cechowały wysoki poziom oraz wartość merytoryczna, wszystkie przytaczane dane popierane były cytowanymi publikacjami oraz doświadczeniem własnym wykładowców. Uczestnicy kursu mieli okazję również zapoznać się z technikami operacyjnymi stosowanymi przez nich samych.

Podobnie, jak pierwszego dnia, po przerwie na lunch rozpoczęły się zajęcia praktyczne w trakcie których po raz kolejny mieliśmy okazję na wykorzystanie świeżo zdobytej wiedzy.

Dopełnieniem kursu była wspólna kolacja, która odbyła się w uroczej restauracji w okolicy Wersalu. Była to wyśmienita okazja do poznania kuchni francuskiej oraz zawarcia nowych znajomości.

Dr med. Zoran Stojcev
Oddział Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej i Onkologicznej
w Słupsku